

smlouvou byl vázán, konati práce jemu podle smlouvy uložené, a oprávněn, odepřítí je, nebylo-li spřežení nebo nástroje, jemu za tím účelem odevzdané, takové, by se jimi práce mohla vykonati. Že by spřežení, žalobcem upotřebené, k řádné práci orní bylo nezpůsobilé, bylo by vyvráceno již doznanou skutečností, že žalobce ho přece po 11 měsíců na starosti měl a ani netvrdil, že by byl po tu dobu nějaké vady takové koním těm vytýkal. Leč i kdyby tomu tak bylo, jednal přece žalobce, který je čeledínem a za 11 měsíců koní jemu svěřených poznati mohl, na vlastní nebezpečí, když domněle nezpůsobilým nástrojem a nezpůsobilým potahem práce jemu uložené se podjal, aniž by, jako bylo nejen právem, nýbrž i povinností jeho, slovem se o těchto překážkách práce jemu uložené byl žalovanému zmínil.

Čís. 462.

Nároku na náhradu škody dle §u 1310 obč. zák. lze se domáhati teprve, když před tím marně bylo se žalobou domáháno náhrady škody na osobách k doзору povinných.

(Rozh. ze dne 23. března 1920, R II 54/20.)

Žalobkyně, byvši postřelena třináctiletým hochem, domáhala se na něm odškodnění, při čemž si již odpočetla hodnotu zboží, jež jí dal otec žalovaného jako náhradu. Procesní soud první stolice žalobu pro tentokráte zamítl. Důvody: Dle údajů žalující strany vystřelil nezletilý žalovaný dne 28. března 1918 na žalobkyni, jež výstřelem tím byla na čele zraněna. Škodu úrazem tím vzniklou nemůže však žalobkyně toho času žádati na žalovaném; neboť též narodil se, jak nesporno, dne 14. května 1905, byl tedy v době úrazu (28. března 1918) ne celých 13 roků stár a proto nedospělý. (§§ 21 a 1308 obč. zák. nový doslov.) Jde-li o uplatňování škody proti osobě nedospělé, tu zákon zcela jasně označuje onu osobu, jež má býti žalována. Dle § 1309 obč. zák. má totiž škodu takovou nahraditi ten, komu lze škodu přičísti proto, že nepřihlížel k nedospělému, jemu v opatrování svěřenému. Nedocílil-li poškozený takovým způsobem náhrady škody, pak teprve může se obrátiti i na nedospělého, škodu mu způsobivšího (§ 1310 obč. zák.). Že žalobkyně na osobě povinné k dohledu nad nedospělým již žádala pořadem práva náhradu škody a to bez výsledku, ani netvrdila, tím méně prokázala. Předpoklady pro použití ustanovení § 1310 obč. zák. nejsou toho času dány a nebyla proto žalobkyně oprávněna nedospělého žalovaného na náhradu škody žalovati. O dovolací soud zrušil k odvolání žalobkyně rozsudek soudu první stolice a přikázal mu, by po právomoci zrušovacího usnesení ve věci znovu jednal a ji rozhodl. Důvody: Dovolatelka uplatňuje důvod nesprávného právního posouzení, dovozujíc, že první soud vychází z omylného názoru, že žaloba dle ustanovení § 1310 obč. zák. má místo jen tenkrát, když neměla úspěchu předchozí žaloba o náhradu škody proti osobám, jímž přísluší dohled nad osobami, jmenovanými v § 1308 obč. zák. Není pochybnosti o tom, že předpis § 1310 obč. zák. jest výjimečným ustanovením ze všeobecné normy § 1308 obč. zák., která stanoví, že nedospělec do 14. roku není práv ze škody, jím způsobené. Jest také správné, že

ručení, které zákon v případech § 1310 obč. zák. z důvodů slušnosti ukládá nedospělci, ačkoliv mu normálně nelze přičítati zavinění, jest ručením podpůrným, nemůže-li poškozený dosíci náhrady škody na těch, jimž pro kulposní opomenutí povinné péče sluší přičísti zavinění (§ 1309 a 1310 obč. zák.). Nikde však v zákoně není stanoveno, že žalobě o náhradu škody na nedospělce dle § 1310 obč. zák. musí předcházeti žaloba o náhradu proti osobám, jimž přísluší dohled nad nedospělcem. Vždyť i jinde zákon při podpůrném ručení takové povinnosti předchází žaloby nestanoví, stačíť na př. při rukojemství upomínka hlavního dlužníka. V tomto případě, ačkoliv není ani zjištěno, zdali někomu z osob, naznačených v § 1309 obč. zák., lze přičísti kulposní zavinění, rodiče nedospělého žalovaného vyjednávali se zákonným zástupcem žalobkyně o náhradu škody, nedospělcem způsobené, a dle tvrzení žalovaného poškozené také plnou náhradu poskytli. Lze tedy zajisté i v nynějším sporu zjistiti, jak dalece dostáli rodiče žalovaného, kdyby bylo lze jim přičítati zanedbání povinné péče, povinnosti šem 1309 obč. zák. jim uložené, a zdali nastal některý z výjimečných případů šu 1310 obč. zák., v kterých zákon podpůrně i nedospělci ukládá ručení za škodu způsobenou. Tyto okolnosti, jež soudu odvolacímu se zdají býti závažnými, nebyly však prvním soudem v důsledku jeho právního názoru, že náhrady škody, způsobené nedospělcem, v každém případě sluší se nejprve pořadem práva domáhati na osobách, jimž náleží dohled nad nedospělcem, vůbec ani probrány a zjištěny, pročež bylo ve smyslu § 496 čís. 3 c. ř. s. rozsudek v odpor vzatý zrušiti a věc vrátiti prvému soudu k projednání a novému rozhodnutí.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu žalovaného napadené usnesení a uložil soudu odvolacímu, by, nehledě k použitému důvodu zrušovacímu, věc znovu rozhodl.

Důvody:

I odvolací soud je toho názoru, že ručení, uložené nedospělci zákonem v případech § 1310 obč. zák. z důvodu slušnosti, jest ručením toliko podpůrným, nemůže-li poškozený dosíci náhrady škody od těch, jimž sluší přičísti zavinění pro kulposní opomenutí povinné péče, má však za to, že, když není v zákoně nikde výslovně ustanoveno, že musí se poškozený domáhati nároku svého vůči těmto osobám žalobou, není pro uplatňování nároku ve smyslu § 1310 obč. zák. podmínkou, by zmíněná žaloba předcházela. V tomto případě nebylo prý toho zapotřebí, jelikož již ze spisů vychází, že rodiče nedospělého žalovaného vyjednávali se zákonným zástupcem žalobkyně o náhradu škody, ji dle tvrzení žalovaného také poskytli a ostatně lze prý i v nynějším sporu zjistiti, jak dalece dostáli rodiče žalovaného své povinnosti dle § 1309 obč. zák. a nastal-li tu tedy případ dle § 1310 obč. zák. Avšak sluší poukázati k tomu, že otázka, vyhověli-li rodiče své povinnosti dle § 1309 obč. zák., není vůbec předmětem tohoto sporu a že žaloba nečiní proti rodičům žádných nároků, ba ani netvrdí, že nebylo lze náhrady od nich dosíci. Nemá tedy soud v tomto sporu příčiny, by se s touto otázkou zabýval. Dále vyplývá jasně ze srovnání obsahu šu 1309 a 1310 obč. zák., že škody, vzniklé činem nedospělých osob, jsou především povinni nahraditi ti, jimž škodu

lze přičítati, protože nedohlíželi na osoby, jim k opatrování svěřené, dále, že případné zavinění jejich není v žádné souvislosti se zaviněním nedospělé osoby samé, nýbrž že jest samostatným a nezávislým na případné podpůrné povinnosti nedospělé osoby a že dle § 1310 obč. zák. nárok vůči nedospělé osobě nabývá vůbec působnosti teprve tehdy, když jest zjištěno, že nelze dojítí náhrady u osoby dozorčí. Uplatňování nároku proti nedospělé osobě samé předpokládá tedy, že bylo prokázáno, že dozorčí osoba není k náhradě povinna nebo nemůže náhrady poskytnouti. Tato otázka může býti řešena toliko zvláštním sporem, nikoliv jinakým posouzením okolností a nelze opomenutí předchozího sporu omlouvatí tím, že prý také ve sporu proti nedospělé osobě lze zjistiti, jak dalece vyhověla dozorčí osoba povinnosti, šem 1309 obč. zák. jí uložené. Tvrdí-li se dále, že není v zákoně výslovně stanoveno, že uplatňování nároku vůči dozorčí osobě musí se státi žalobou, stačí poukázati k tomu, že § 1309 obč. zák. toho všem výslovně nepraví, že však není pochybno, že slova v občanském zákoně uvedená »žádati náhradu« znamenají uplatňovati žalobou a že jinaká odchylná ustanovení, na př. o podpůrném ručení při rukojemství, kde stačí pouhá upomínka přímého dlužníka, jsou vyjimečná ustanovení, jichž nelze extensivně vykládati. Ostatně žalobkyně ani ne tvrdí, že žádala již zažalovanou částku marně na osobě dozorčí. Názor hájený odvolacím soudem není tedy správný, pročez bylo rozhodnutí jeho zrušeno a odvolacímu soudu uloženo, by věc bez ohledu na svůj dřívější názor znova rozhodl.

Čís. 463.

Právo dobývatí na všechny budoucí časy hlínu na cizím pozemku, jest nepravdělnou osobní služebností.

Právo, zanikající smrtí oprávněného, pomine, bylo-li propůjčeno firmě kupce jednotlivce, úmrtím majitele firmy.

Žalobním důvodem, jímž jest soud vázán, jest právní poměr a skutkový přednes, z něhož odvozuje se žalobní nárok. Otázku, zda žalobní nárok vyplývá ze žalobního důvodu, posuzuje soud samostatně, bez ohledu na právní stanovisko žalující strany.

(Rozh. ze dne 23. března 1920, Rv II 26/20.)

Vlastníci usedlosti čís. pop. 7 v R. uzavřeli dne 11. listopadu 1877 s firmou »Karel M.« smlouvu, dle níž se zavázali »na všech ke gruntu čís. 7 v R. patřících pozemcích hlínu, která k silnému ohni patří, na všechny budoucí časy kopati nechati a také v tom samém poli místo pro kopání hlíny, t. j. šacht, plac pro vykopanou hlínu a pro boudu a cestu k ní ponechati a nemá kromě firmy Karel M. žádný, ani majitel toho gruntu, právo hlínu kopati. Firma Karel M. zavázala se touto úmluvou hlínu na své útraty kopati a majiteli gruntu ujednanou cenu od 10½ do 14¼ krejcarů za 1 q podle jakosti hlíny platiti a při kopání na poli žádnou bezpotřebnou škodu nedělati a prázdné dílny zaplniti. Konečně bylo firmě Karel M. povoleno, »by ona tuto smlouvu sobě na svoje útraty na usedlosti č. 7 v R. grunto-knihovně zjistiti nechati mohla«. V pozemkové knize bylo pak ve prospěch firmy Karel M. vtčeno právo dolovati ohnivzdornou hlínu a spolu závazek držitele usedlosti pro vydolovanou hlínu přene-